

MIN SKOLEHISTORIE

Anja Hoegh, Trine Just Hansen og Malene Frosch Langvad, Vardemuseerne LÆRING

Published 2019

© This work is licensed under a Creative Commons Agreement between **Center for Kunst & Interkultur** and **CULINN**

Supported by

Created and managed by

In partnership with

I sensommeren 2019 afprøvede Vardemuseerne undervisningsforløbet "Min Skolehistorie" i samarbejde med 10iCampus i Varde. Formålet med Min Skolehistorie er at skabe en ramme for formidling af dansk kultur- og skolehistorie, gennem undervisning og mødet med den gamle skole i Hodde, der i dag fungerer som skolemuseum. Forløbet Min Skolehistorie har i samarbejde med 10i Campus taget udgangspunkt i to møder med skolens integrationsklasse; et indledende møde i deres vante rammer på campus og en formidlingsdag i den gamle skole i Hodde. Formidlingen i projektet handler om dansk skolehistorie- og kultur overfor skolehistorie- og kultur i andre lande. Overskriften og temaet er valgt ud fra tanken om, at skolehistorier er noget universelt – alle har forestillinger, minder, erfaringer og måske drømme om det at gå i skole – uanset alder og etnicitet.

MÅL

Min Skolehistorie har til formål at bringe mennesker fra forskellige generationer og forskellige etniske baggrunde sammen om en historie, de måske – måske ikke - har til fælles. Det samlende perspektiv er, at alle har minder, der kan knyttes til skolegang. Alle har et forhold til skolen, uanset om de har gået i skole eller ej. Har man gået der, så bringer man minder med sig om den tid og den kultur, der dannede (eller danner) rammer om skolegangen. Har man ikke gået i skole, så har man forestillinger om, hvordan det ville have været. Ved at lade formidlingsforløbet finde sted på skolemuseet, bringes museets autentiske rammer og genstande i spil.

Min Skolehistorie har følgende sigte:

- At udvikle et format, hvor den gamle skole i Hodde danner ramme for at formidle dansk kultur- og skolehistorie i en kontekst, hvor deltageres egne minder og forestillinger om skolen kan komme på bane
- At udvikle et format, hvor forskellige generationer og etniciteter kan mødes og udveksle erfaringer med udgangspunkt i de fysiske rammer samt egne skoleminder og -erfaringer
- At udvikle et format, hvor museets rum og genstandsfelt sættes i spil
- At udvikle et format, hvor samtale og formidling tager udgangspunkt i omgivelser, hvor kommunikation understøttes af de fysiske rammer og genstande
- At nytilkomne (i dette tilfælde elever fra integrationsklassen i 10iCampus) får kendskab til dansk kultur- og skolehistorie og får mulighed for, via formidlingen, at skabe paralleller til egne skoleminder
- At nytilkomne (i dette tilfælde elever fra integrationsklassen 10iCampus) får kendskab til Hodde gl. skole specifikt, og Vardemuseernes kulturtilbud generelt
- At museet får erfaring med at inkludere en ny målgruppe
- At skabe erfaringer og opbygge relationer med henblik på fremtidige forløb og samarbejder

MÅLGRUPPER

Lokal målgruppe

Integrationsklassen og deres lærer på det lokale 10. klassecenter 10iCampus Varde.

Regional målgruppe

Der har ikke været nogen sekundær målgruppe, men på sigt planlægges det at forløbet kan tilbydes til andre og lignende målgrupper.

Deltagende institutioner/kunstnere m.fl.

Museumsformidlere fra Vardemuseerne LÆRING

Elever fra integrationsklassen på 10i Campus (i alt 12 elever i alderen 17-20 år. 7 piger og 5 drenge. 7 forskellige nationaliteter)

10i Campus-lærer for integrationsklassen Maria Langvad Vennike

Frivillig fra Røde Kors Esbjerg igennem 50 år, Ella Hedegaard Andersen

Bevillingsgivere

Partnere

PROCES

I foråret 2019 sendte Vardemuseerne en invitation til kaffemøde ud til potentielle samarbejdspartnere i lokalområdet, som har med integrationsområdet at gøre. Her efterlyste vi organisationer eller aktører, der ville indgå i et forløb med museet, der havde til formål at formidle dansk kulturhistorie og museale rammer med dét for øje, at det kunne bidrage til nytilkomnes integration og medborgerskab.

Kriterierne for samarbejde og forløb var, at de skulle:

1. være fællesskabsfremmende og samskabelses af nye og 'gamle' borgere.
2. danne ramme for at mødes omkring kulturarv og historie.
3. være bæredygtige. Det vil sige; kunne fortsætte fremadrettet og være forankret i samarbejdet mellem museerne, deres faciliteter og samarbejdspartnere uden krav om større økonomisk støtte dertil.

I den forbindelse kom vi i kontakt med Maria Langvad Vennike, der ønskede at tage del i et samarbejde med Vardemuseerne. Hende kom vi i kontakt med ved at spørge vores lokale skolekonsulent om der fandtes modtagerklasser i Varde Kommune. Det gjorde der ikke, men vi blev i stedet ledt på sporet af integrationsklasserne på 10iCampus Varde og sådan opstod kontakten til Maria, da er klasselærer for den ene af de to integrationsklasser.

Forløbet med 10iCampus har været opbygget således, at repræsentanter fra Vardemuseerne LÆRING først har mødt eleverne fra integrationsklassen på Campus i deres vante omgivelser. Dette har vi gjort med henblik på, at forberede eleverne på forløbet og lave en intro til museet og til os, for på den måde at skabe en relation til dem. Det var vigtigt for os at skabe en relation til eleverne, fordi vi tænkte, at det var vigtigt for eleverne at føle sig trygge i vores selskab, inden de skulle fortælle om deres egen skolehistorie.

Knap to uger efter det første møde, mødes medarbejdere fra Vardemuseerne LÆRING med elever og lærere fra 10i Campus på Hodde Gamle Skole.

Det er meningen fremadrettet, at der skal finde flere formidlingsgange sted med integrationsklassen. Blandt andet har vi planer om at lave en formidlingsgang, der har til formål at eleverne skal interviewe andre vardegensere, for eksempel borgmesteren og skoleinspektøren, om deres skolehistorie.

Første møde

Ved det første møde, der fandt sted i elevernes vante klasselokale, talte vi med eleverne om, hvad de forbandt med et museum. Eleverne svarede, at et museum var et sted med gamle ting og museer var med til at kunne lære

"folk fra andre lande" om et lands historie, men også at lære herboende om, hvordan livet var i gamle dage. En elev sagde: *"Et museum kan lære dig, hvordan det var i gamle dage. Der er så mange nye ting og nye teknologier end for 100 år siden. Vi lever et nyt liv."*

Herefter gik vi videre til at tale om, hvad eleverne forbandt med ordet skole. Vi lavede en kort brainstorm med eleverne om, hvad de tænker på, når de hører ordet skole (ordene nævnes i tilfældig rækkefølge i plenum, men er her groft opdelt efter tema):

- Lærere, elever, timer/fag; matematik, sprog, lektier, eksamen, karakterer, tegne, skrive
- veninder, venner, *danske venner*, drenge og piger,
- tøj, uniformer (de fleste af eleverne har i deres hjemland været vant til uniformer og siger her: "Skolen bestemmer, hvad vi skal have på," og "Man kan ikke komme ind i skolen, hvis man ikke har uniform på."),
- fremtid, liv
- ture, hygge, sjov, computere, telefoner (de svarer, at de mest bruger deres telefoner i pauserne, men den anvendes også som oversættelsesredskab. Eleverne bruger mest telefonen til snapchat, facebook og sms. I den forgangne uge havde de haft mobilfri uge – og her fortæller eleverne, at de hyggede sig sammen i stedet for at bruge tid på telefonen).

Inden vores besøg havde vi bedt eleverne om at medbringe en genstand, der repræsenterede noget om deres egen skolehistorie. Det havde eleverne imidlertid haft svært ved, til dels fordi nogle af eleverne først har skolehistorie fra da de kom til Danmark. Til gengæld bad vi eleverne om at tegne og male et billede, der skulle forestille noget fra deres skolehistorie – de får også at vide, at billedet senere i forløbet, når vi skal besøge Hodde Gamle Skole, skal bruges som udgangspunkt for, at de skal fortælle noget om deres skolehistorie. Men allerede her, mens billederne males, går snakken om deres tid i skolen i deres hjemland;

- om den syriske skole, hvor nogle elever går i skole om formiddagen og nogle om eftermiddagen, fordi der er for mange elever til skolens lokaler(?).
- om pauser, der er fem minutter lange og mobiltelefoner, der er forbudt (også i Syrien)
- om straf, hvis man kommer for sent, taler i timen eller ikke har læst lektier (også i Syrien); blive slået over hænderne med en lineal (en fortæller om sin søster, der er blevet slået over nakken med linealen og måtte tage til læge efter skole fordi hun blødte) eller at stå op ad væggen i adskillige minutter (15 minutter eller en time); hovedet mod væggen, hænderne op ad væggen ved siden af hovedet og stå på et ben.
- om de flotte skoleuniformer og dimissionskapper i Eritrea, der blev opfulgt af: "Ja, de er flotte, men der er ikke demokrati."

Andet møde

Ved ankomst til Hodde Game Skole, som i dag er skolemuseum, blev eleverne bedt om at stille sig i en række udenfor skolen, hvor de fik tjekket om negle og ører var rene, før de måtte gå ind i skolestuen. I de autentiske rammer i skolen, der er bygget i 1831, får eleverne gennem undervisning og formidling et indblik i dansk skole- og barndomshistorie. Med elementer fra datidens undervisning (f.eks. sang, skønskrift og gamle lege) forsøger vi at tegne et billede af, hvordan det har været at være barn og gå i skole i Danmark omkring 1930.

Der holdes et kort oplæg om dansk skolehistorie; herunder også hvordan skoleloven kom til udtryk i blandt andet Hodde med den Vestjyske skoleordning, hvor forældrene, selvom de godt kunne se det vigtige i skolegang, også havde brug for børnenes arbejdskraft på gården. Vi kommer også ind på forholdet mellem elever og lærerne – og hvornår en lærer måtte slå eleverne. Især denne del vækker genklang hos eleverne, fordi denne tilgang til disciplin i høj grad er repræsenteret i de skoler de har gået i, i deres hjemlande. Eleverne har alle bud på, hvornår lærerne slog de danske skoleelever; når de kom for sent, hvis de snakkede i timerne uden først at få lov, eller hvis de ikke

havde lavet lektier. Vi taler også om, hvilke fag, der står på skoleskemaet og kommer ind på, hvordan fagenes emner (herunder kristendom, historie og fædrelandshistorie) har fået skolens elever til at forstå Danmark og danskerne som et samlet folk.

Herefter skulle de elever, der havde lyst (det var primært dem, der havde tegnet en tegning sidst vi sås med dem) fortælle noget fra deres egen skolehistorie med udgangspunkt i billederne. I forhold til den danske skolehistorie, kan eleverne især nikke genkendende til den disciplinære tilgang med straf/belønning, hvor lærerne slår eleverne.

Herefter fortæller eleverne på skift om deres skolegang i deres hjemland. De fortæller helt generelt om skolens opbygning, antallet af elever i klassen, pausernes længde, om tider for undervisningen og de fag, der er på skemaet. Og ritualerne; for eksempel er de fleste vant til at synge nationalsangen for deres flag om morgenen. Men det er især forholdet mellem lærere og elever, der bliver trukket frem – det er umiddelbart dét, der adskiller deres skolegang i hjemlandet mest fra deres skolegang i Danmark. Og samtidig er det dét, der forbinder dem til historien om dansk skole i ”gamle dage”.

Et syrisk søskendepar fortæller, at eleverne blev slået med linealer på hænderne eller også skulle de stille sig op ad væggen, med hovedet og armene mod muren og stå på et ben som straf. Disse straffe skete primært, når eleverne kom for sent, talte i timen eller ikke havde læst lektier.

Trine, formidler fra Vardemuseerne, spurgte til, hvad der så skete, hvis en elev ikke havde læst lektier, fordi eleven havde brug for hjælp – for eksempel, hvis eleven ikke kunne læse på grund af ordblindhed. En syrisk lærers svar på dette ville, ifølge søskendeparret være noget i stil med, ”hvorfor eleven så kom i skole, hvis vedkommende alligevel ikke kunne læse.” Der var ikke ekstra hjælp at hente ved læreren – det skulle da så lige være i form af flere slag.

Broderen siger, at så ville læreren slå og sige noget i stil med *”Så skal jeg slå dig, så du kan lære det.”*

Han bliver spurgt af Trine; *”Tror du på det? At det hjælper barnet til at lære, når det bliver slået?”*

Han svarer: *”Nej, ikke mig. Men de gør.”*

En anden syrisk pige har gået i skole i Damaskus. Hun har ikke oplevet at læreren har slået hende, fordi hun har gjort noget galt; men hun er blevet slået i skolen, hvis en lærer har besluttet sig for at straffe hele klassen for noget én eller flere elever har gjort noget eller lavet problemer. Hun siger (dog ikke ordret citat): *”Hvis du er dygtig i skolen og laver dine lektier, og hører efter lærerne, så er det okay at gå i skole. Så slår de ikke.”*

En ung kvinde fra Eritrea fortæller, at hun tit blev slået og vist udenfor klassen, fordi hun for sent i skole; hun skulle altid aflevere sin lillebror i børnehaven først og kom derfor ikke til tiden. Det var ikke rart at blive sendt udenfor skolen, for der var altid meget varmt at opholde sig.

Hun fortæller, at der er stor forskel på at gå i skole i Eritrea og Danmark. *”Det er meget forskelligt. Her er jeg ikke bange for at komme i skole. I Danmark er der frihed.”* På samme vis fortæller Maria, på vegne af en af de fraværende piger, at i Danmark er skolen lidt som en fugl. Pigen har gået i skole i en flygtningelejr i Irak og forbinder skolen i Danmark med frihed.

Til af afslutte dagen har vi inviteret Ella Hedegaard Andersen, der er frivillig ved Røde Kors, og bedt hende fortælle om sin egen skolehistorie og -minder i en dansk landsbyskole og derefter i realskolen i Århus.

UDFORDRINGER

Ændrede politiske forhold

Undervejs i CULINN-projektet har de politiske forhold i forhold til flygtningelovgivning ændret sig. For projektet i Vardemuseerne har det konkret betydet, at den målgruppe af voksne, syriske flygtninge, som vi først forventede at skulle samarbejde med ikke længere var her i samme omfang som før. De politiske forhold har derfor løbende betydet, at vores projekt har måtte tilpasse sig den virkelighed, som de politiske forhold har medført. Herunder ændring af målgruppe.

Sårbar planlægning

Når mange forskellige aktører skal mødes i et projekt; på samme tid og samme sted, så giver det nogle udfordringer i forhold til planlægning og det gør projektet sårbart, hvis nogen pludselig må melde afbud. Indholdet af vores formidling måtte ændre sig i sidste øjeblik på grund af afbud.

Logistiske hverdagsudfordringer

På grund af Gamle Hodde Skoles fysiske placering har der også været rent logistiske udfordringer i forhold til at kunne lave formidling der. I praksis løste det sig, men i planlægningen af formidlingen fyldte det en del, hvordan eleverne fra integrationsklassen skulle komme ud på skolen, som ligger et stykke fra Varde og hvor der ikke er lettilgængelig eller hyppig offentlig transport til. Heldigvis løste det sig ved, at nogle af eleverne havde kørekort og bil til rådighed, men når vi alligevel skriver det her, så er det for at belyse, at disse hverdagsudfordringer med logistik nemt kan besværliggøre projekternes succes.

Ikke bare undervisning

Et omdrejningspunkt i "Min Skolehistorie" har været at skabe et rum, hvor relationerne mellem formidlere og elever ikke alene var præget af klassisk undervisning, hvor vi som undervisere (og etniske danskere) skulle lære de nytilkomne noget om dansk historie. Fra start af formidlingsforløbet med integrationsklassen 10iCampus har eleverne fået at vide, at deres input i forløbet ville være hjælp til, at Vardemuseerne kan udvikle et blivende forløb, som andre grupper af elever kan bruge i fremtiden – og forløbet har i ligeså høj grad handlet om, at de skulle lære os noget om deres skolehistorie.

Abstrakte begreber og processer

I formidlingen af dansk skolehistorie til målgruppen af unge nytilkomne i integrationsklassen har begrebet demokrati og udviklingen af dansk identitet været nogle af de emner, som vi, med afsæt i CULINNs mål om integration og aktivt medborgerskab, gerne ville belyse via den danske skolehistorie. I praksis blev det dog svært at formidle de processer og tanker, der fletter folkeskolen og demokratiet sammen, på en måde som blev håndgribeligt og forståeligt for eleverne.

Trygge relationer

At museernes genstandsfelt og fysiske rammer skulle være en del af formidlingen, er blandt CULINN-projektets mål. Koblingen til Hodde Gamle Skole faldt naturligt, men for at lære eleverne lidt at kende, mens de var "på tryk grund" og i vante rammer, har forløbet med integrationsklassen været en blanding af besøg i deres klasse på Campus og at de besøgte Hodde Gamle Skole.

RESULTATER

To afholdte formidlinger med integrationsklassen fra 10iCampus Varde; én i deres klasselokale og én på Hodde Gamle Skole. Ved hvert møde deltog syv elever ud af de i alt 12 elever i klassen. Tre elever har været til stede begge gange.

Der er blevet skabt en ny relation til uddannelsesinstitutionen via klassens lærer og det er vores forhåbning, at flere klasser herfra på sigt vil gøre brug af det forløb, der bliver resultatet af vores samarbejde. Dertil er der skabt ny erfaring med at formidle til målgruppen af unge nytilkomne og de har bidraget til et grundlag for det undervisningsmateriale, der skal fortælle om "Min Skolehistorie" på tværs af kulturer. Tanken er at nytilkomne kan lære om dansk skolehistorie og at danske elever kan lære om skolen i andre lande ved at se på paralleller, ligheder og forskelle.

Eleverne deltog aktivt og engageret i formidlingen og ville meget gerne både tegne skoleminder og fortælle om deres egen skolehistorie.

ERFARINGSDELING

Indgangen til relationen med integrationsklassen går igennem klasselæreren og derfor kan denne gatekeeper ses som den primære målgruppe i den del af CULINN, der omhandler det bæredygtige og vedvarende aspekt i projektet. Det er ikke eleverne, der sikrer, at forløbet gentages med en ny klasse; det er læreren eller den pågældende institution og derfor er relationen til disse nøglepersoner af meget stor betydning.

I forhold til relationen til den primære målgruppe; de nytilkomne, vil vi understrege vigtigheden af at give sig tid til at lære dem at kende og have fokus på at få skabt nogle fortrolige relationer, selvom det måske sænker processen med at få lært dem om dansk kulturhistorie. Vi valgte bevidst at starte forløbet med at mødes i deres klasse, på deres grund, for at præsentere os for dem, så de kunne blive fortrolige med os inden vi skulle mødes på Hodde Gamle Skole, hvor de blandt andet skulle fortælle om deres egne skolehistorier fra deres hjemlande.

I formidlingen af dansk skolehistorie og -kultur har det været væsentligt for os at inddrage flere sanser i formidlingen; at eleverne gør noget, fremfor bare at sidde og lytte. Når flere sanser bringes i spil; for eksempel, når eleverne øver sig i at skrive skønskrift, når de hopper i langreb udenfor skolen, når de smager på efterårets bærsmarmelade, så husker de det bedre.

"Min Skolehistorie" har stort potentiale til at blive gentaget og udviklet, dels fordi emnet "skole" skaber en ramme om samtale og samvær, der tager udgangspunkt i noget vi har tilfælles, men som samtidig rummer store forskelle, som vi kan undersøge sammen. Skolehistorien bliver afsæt for samtaler om kulturforskelle, samfund, synet på børn og børns indlæring og meget andet.

Kontakt og links

Malene Frosch Langvad, Akademisk projektmedarbejder, mfl@vardemuseerne.dk, Tlf: +45 31 94 87 87

Trine Just Hansen, Formidler, Vardemuseerne LÆRING, tjh@vardemuseerne.dk, Tlf: +45 20 35 23 95

Denne CULTURE MONITOR er produceret i forbindelse med projektet CULINN i 2019

